
LANGSETH

Advokatfirma DA

FREMTIDSFULLMAKTER

14.03.2024

Else-Marie Merckoll

merckoll@ladv.no

Tlf +47 2293 73 11

- Partner i Langseth Advokatfirma DA
- Privatpraktiserende advokat i snart 40 år
- Familierett og personskadeerstatning
- Internasjonal familierett
- Tidligere leder av Advokatforeningen Oslo krets
- Medlem av Advokatforeningens hovedstyre

LANGSETH
Advokatfirma DA

AGENDA

KORT OVERSIKT OVER TEMA

- OPPRETTELSE AV FREMTIDSFULLMAKTEN
- FREMTIDSFULLMAKTENS INNHOLD
- TOLKNING AV FREMTIDSFULLMAKTER
- IKRAFTTREDELSE OG STADFESTELSE

Hovedtrekk

- Vergemålsloven kap. 10 - fremtidsfullmakter - trådte i kraft 1. juli 2013
- Formålet med fremtidsfullmakten er å sikre voksne mennesker selvbestemmelsesrett livet ut
- Innenfor lovens rammer bestemmer fullmaktsgiver fullmaktens innhold selv
- Fremtidsfullmakten må opprettes mens evnen til å ivareta egne interesser er i behold
- Regler om opprettelse av fremtidsfullmakter finnes i store deler av verden
- **Vedvarende fullmakt** - formuerettslige forhold kan gjelde både før og etter tap av evnen til å ivareta egne interesser
- **Legalfullmakt** -nærståendes rett til å opptre på personens vegne i daglige spørsmål
- **Fremtidsfullmakt** - i kombinasjon med testament

Hva er en fremtidsfullmakt og hvem kan – og bør opprette?

- Vgml § 78 – En fremtidsfullmakt opprettes med sikte på at fullmaktsgiveren kommer i en helsetilstand som medfører at han eller hun ikke lenger kan ivareta sine interesser - typisk demens
- Vgml § 79 – alle som er fylt 18 år og har evnen til å forstå fullmaktens betydning kan opprette fremtidsfullmakt
- Anbefaler at alle oppretter fremtidsfullmakt slik at man selv har kontroll på hvem som skal forvalte verdiene dersom man selv ikke er i stand til det

Hva skjer hvis man ikke oppretter fremtidsfullmakt?

- Vgml § 20 mv – Stasforvalteren oppretter vergemål ved demens mv
- Vgml § 48 – Finansielle eiendeler skal forvaltes av statsforvalteren
- Vgml § 51 – Pengene blir stående i banken.
  - Restriktive regler for utbetaling av forskudd på arv.
  - Rentene blir inntektsbeskattet.
  - Renter tas med ved beregning av egenandel ved opphold i institusjon

Hvem kan være fullmektig?

Vgml § 79 – alle som er fylt 18 år og som ikke er satt under vergemål kan oppnevnes som fullmektig.

Det kan være en eller flere fullmektiger

To eller flere primære fullmektiger – i fellesskap eller hver for seg

Fullmektigene er gitt ansvar for ulike deler av fullmakten

Subsidiære fremtidsfullmektiger – anbefales for det tilfelle at den primære fullmektigen ikke kan eller vil påta seg vervet

Anbefales å gi dem fullmakt til å gi hverandre fullmakt til å opptre alene

Hva hvis en av fullmektigene ikke ønsker eller har anledning til å påta seg oppdraget? Bør det inntas at den/de andre har fullmakt alene?

Hvem kan være fullmektig? forts

-Loven gir ikke retningslinjer for de tilfellene at fullmaktsgiver har oppnevnt flere fullmektiger. Fullmaktsgiver står derfor fritt til å bestemme dette innenfor rammen av lovfestede og ulovfestede avtalerettslige regler.

En juridisk person kan ikke utpekes til fullmektig i en fremtidsfullmakt.

Hva innebærer det?

- Kan for eksempel utnevne en bestemt navngitt advokat, men ikke et advokatfirma

Formkrav

-Vgml § 81:

En fremtidsfullmakt skal gjøres skriftlig med to vitner som fullmaktsgiveren har godtatt, og som er til stede sammen og vet at dokumentet skal være en fremtidsfullmakt. Mens vitnene er til stede, skal fullmaktsgiveren skrive under dokumentet eller vedkjenne seg sin underskrift. Vitnene skal underskrive dokumentet mens fullmaktsgiveren er til stede, og etter hans eller hennes ønske

- Vitnene må være fylt 18 år. Fullmektigen kan ikke være vitne. Det samme gjelder fullmektigens ektefelle, samboer, foreldre, barn eller barnebarn
- Er formkravene ikke oppfylt er fullmakten ugyldig

Fremtidsfullmaktens innhold og omfang

- Fullmakten kan omfatte økonomiske og personlige forhold

-Hva er økonomiske forhold?

- Betaling av regninger
- Betjening av gjeld
- Håndtering av bankkonti
- Skattemelding
- Søknad om økonomiske ytelser for fullmaktsgiver
- Kjøp og salg av eiendeler
- Skal fullmektig ha fullmakt til å selg fast eiendom MÅ det fremgå av fullmakten
- Skal fullmektigen ha fullmakt til å utdele gaver og forskudd på arv MÅ det fremgå av fullmakten

Fremtidsfullmaktens innhold og omfang forts

- Hva er personlige forhold?

- Spørsmål om hvor fullmaktsgiver skal bo
- Fritidsaktiviteter
- Bestille time hos lege og tannlege
- Frisør, fotpleie osv
- Ivaretagelse av daglige praktiske gjøremål, også i forhold til eventuelle sykehus og institusjoner
- Grensedragnings mot nærståendes representasjonsrett vgml § 94:
  - *Nærståendes representasjonsrett etter denne paragrafen gjelder ikke hvis det er oppnevnt verge for familiemedlemmet, og heller ikke i den utstrekning forholdet omfattes av en fremtidsfullmakt*

LANGSETH

Advokatfirma DA

Tolking av fremtidsfullmakter

- **Har fremtidsfullmektigen fullmakt til å kreve skifte av et uskiftet bo?**
  - HR-2019-1758-A: - Ja antageligvis
- **-Har fremtidsfullmektigen fullmakt til å kreve skifte av felleseie?**
  - Antagelig dersom fullmaktsgiver selv har søkt om separasjon eller skilsmisse og vilkårene etter ekteskapsloven § 57 er tilstede
- **Kan fremtidsfullmektigen representere fullmaktsgiver i en rettslig prosess?**
  - Ikke lovregulert – tvml § 2-2 retten kan oppnevne verge, antagelig en glipp at det ikke viser til fremtidsfullmektig
  - Dersom fremtidsfullmektigen er gitt i oppdrag å ivareta fullmektigens interesser, vil en naturlig fortolkning innebære at fullmektigen kan representere fullmaktsgiver i en rettslig prosess (Ot.prp.nr 110 s 213)
  - Avklaring gjennom rettspraksis?

Tolking av fremtidsfullmakter forts.

En generell fremtidsfullmakt er som regel tilstrekkelig, dersom disposisjonen faller innenfor fullmakten og ikke er i strid med bestemmelser der det kreves at det særskilt kompetanse skal fremgå av fullmakten

For eksempel:

- **Utdeling av gaver og forskudd på arv også til fullmektigen selv?**
  - Ja, hvis dette fremgår av fullmakten vgml § 87
  - Hvis fullmaktsgiver ønsker at arveforskuddet skal være arvingens særeie må det tas inn i fullmakten

Tolking av fremtidsfullmakter forts.

- **Salg av fast eiendom eller rettigheter som ligger til fast eiendom**
- Kartverkets tinglysningsrundskriv punkt 3.6, problemstilling 4 og 5:
  - *«Dersom en fremtidsfullmakt skal omfatte rett til å disponere over fast eiendom eller borettslagsandel, må den inneholde informasjon om slik disposisjonsrett. Det er ikke nødvendig å spesifisere en konkret eiendom eller borettslagsandel, da fullmaktsgiver gjerne kan ha skiftet bolig/eiendom i tiden fra fullmakten er skrevet til den trer i kraft.»*
  - I tillegg krever Kartverket at fremtidsfullmakten skal være stadfestet av statsforvalteren
- Hva hvis rett til salg av fast eiendom ikke fremgår av fullmakten og man ønsker å selge?
  - Statsforvalteren må da oppnevne en særskilt verge for salg av eiendommen og gi samtykke til salg av eiendommen
  - Kan fremtidsfullmektigen oppnevnes som verge eller må det være en uhildet verge?

Hva fremtidsfullmakten ikke kan inneholde

Fullmakten kan ikke omfatte særlige personlige forhold

- å stemme ved valg – den som er dement har rett til å stemme selv, jfr. valgloven §§2-1 og 2-2
- inngå ekteskap, antagelig heller ikke søke om separasjon og skilsmisse
- Hva hvis den andre ektefellen søker om separasjon eller skilsmisse, vil det likevel bli innvilget?
- erkjenne farskap
- samtykke til donasjon av organer
- opprette eller tilbakekalle testament

Ikrafttredelse vgml § 83

Trer i kraft når helsetilstanden er slik som beskrevet fremtidsfullmakten og i vgml § 78

Det skal klart fremgå av fullmakten hva som er vilkårene for når den skal gjelde

Ikke nødvendig med legeerklæring som bekrefter at vilkårene er oppfylt, med mindre det er tatt inn som vilkår i fullmakten. Det anbefales likevel at man innhenter dette.

Det er primært fullmektigen som skal ta en helhetlig stilling til når fullmakten trer i kraft

Ikrafttredelse vgmI § 83 forts

- Er formkravene ved opprettelse av fullmakten oppfylt er fullmakten også gyldig uten stadfestelse av statsforvalteren
- Fullmektigen skal underrette fullmaktsgiver og familie om at fullmakten er trådt i kraft
- Hvis fullmektigen ikke ønsker eller har anledning til å påta seg vergemålet, kan statsforvalteren i stedet oppnevne en verge
- Ingen lovregulerte direkte sanksjoner mot fullmektig som ikke vil påta seg oppdraget

Stadfesting av fullmakten vgml § 84

Fullmektigen kan be statsforvalteren om å stadfeste ikrafttredelse av fullmakten

Fullmektigen skal da allerede ha vurdert om vilkårene for ikrafttredelse er tilstede

En stadfestelse er ingen gyldighetskontroll, men kan lette bruken av fullmakten

Statsforvalteren kan nekte stadfestelse:

- Når det er klart at fullmaktsgiver ikke hadde kompetanse til å opprette fullmakten
- Det er ikke krav om legeerklæring for kompetanse ved opprettelse av fullmakten, men det anbefales særlig for eldre eller ved mistanke om begynnende demens
- Når det er klart at vitnene ikke oppfyller lovens krav
- Når det er grunn til å anta at fullmektigen ikke er egnet
- Statsforvalteren kan delvis stadfeste fullmakten for de deler som er trådt ikraft

Tilgang til bank og digitale løsninger

Bankene krever at fremtidsfullmakten stadfestes av statsforvalteren.

Fullmektigen skal holde fullmaktgivers midler adskilt fra egne midler

Bankkonto skal fremdeles være i fullmaktgivers navn

Har man samme bank som fullmaktsgiver får man tilgang til konto i egen nettbank

Fullmektigen kan ikke overta fullmaktsgivers BankID eller tilgang til MinID

Helsenorge – utgangspunkt kun «nærmeste pårørende», fullmektigen kan i samarbeid med lege søke om registrering

<https://www.helsenorge.no/fullmakt/om/fullmakt-pa-vegne-av-personer-med-manglende-samtykkekompetanse/>

Noen eksempler på praksis hos statsforvalteren

Ved demens diagnose kort tid etter opprettelse av fullmakten vil ofte statsforvalteren tilskrive vitnene og be om deres vurdering, innhente ytterligere legejournaler osv

Statsforvalteren kan pålegge fullmektigen å føre regnskap og gi dem innsyn i dette

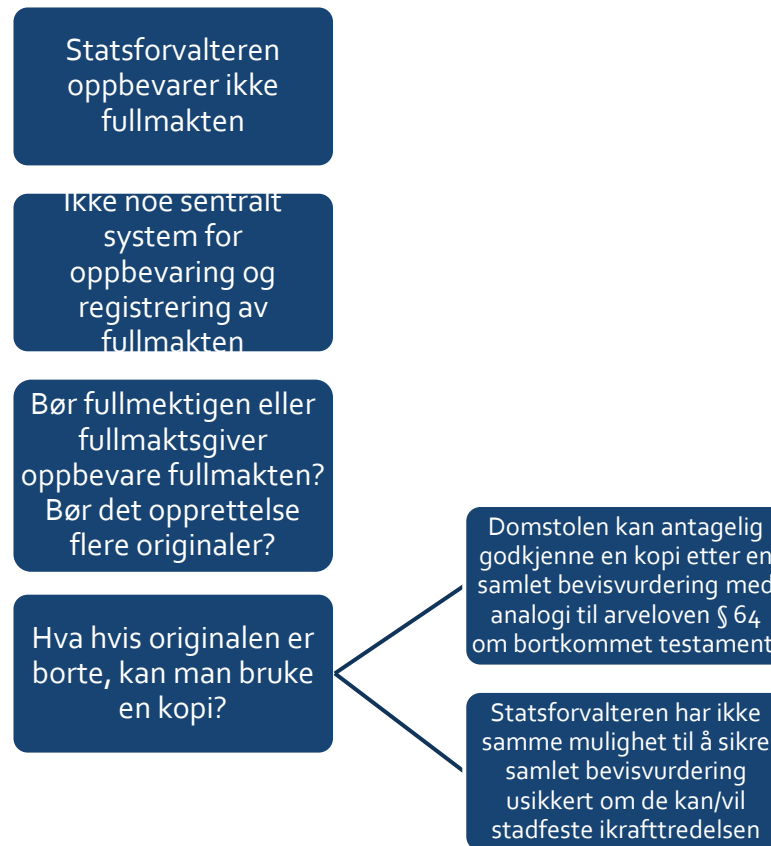
Statsforvalteren tinglyser stadfesting av fremtidsfullmakten hos kartverket

Er det ikke opprettet fremtidsfullmakt, men oppnevnt verge er det verge som skal søke statsforvalteren om utdeling av forskudd på arv. Det skal vektlegges et særlig behov hos arvingene uavhengig av formuen som forvaltes

Tilbakekall av fremtidsfullmakt

- Utgangspunkt:
- Vgml § 89 - Fullmaktsgiver kan tilbakekalle fremtidsfullmakten hvis han/hun evner å forstå betydningen av tilbakekallet. Dette gjelder også en stadfestet fremtidsfullmakt

Hvor skal fullmakten oppbevares?

Inhabilitet

Fullmektigen kan ikke representere fullmaktsgiver i saker der han eller hun ville være inhabil som verge

Fullmektigen kan likevel gi gaver og forskudd på arv, dekke sine nødvendige utgifter og beregne seg et passende vederlag dersom dette er angitt i fullmakten

Ved inhabilitet kan statsforvalteren opprette setteverge for det inhabiliteten omfatter

I sak VMM-2017-21 – Statens sivilrettsforvaltning anbefalte oppnevning av setteverge i en boligvist mellom fullmaktsgiverens barn og fullmaktsgivers samboer

Fullmaktsgiver kan innta en bestemmelse i fremtidsfullmakten om subsidiær fullmektig for det tilfelle at den primære fullmektigen er inhabil

Fremtidsfullmakt, testament og mitt livstestament

Fremtidsfullmakten gjelder mens du lever

Testament gjelder etter død

Spesielle ønsker for eksempel at asken skal spres på havet kan tas inn begge steder

Mitt livstestament –

<https://aktivdodshjelp.org/livstestament/>

LANGSETH

Advokatfirma DA

TAKK FOR MEG

LANGSETH

Advokatfirma DA
